SELBU KOMMUNE

04.09.26 SBH JML

Vedlegg 10

Råstoffutvinning i Selbu

Utredning og arealregnskap – KPA 2024-2034

04.09.2026

Introduksjon

I forbindelse med revideringen av kommuneplanens arealdel (KPA) har kommunens tilgang til byggeråstoffer vært et viktig tema. Byggeråstoff er en fellesbetegnelse for grus, pukk og knust fjell. Byggeråstoff utvinnes i hele Trøndelag, hovedsakelig til et lokalt marked. Grus og pukk benyttes til bygging av infrastruktur.

Dette dokumentet viser hvor eksisterende masseuttak ligger i kommunen, og hvor det er arealer avsatt og regulert til råstoffutvinning. Videre beskrives råstoffutvinning i et regionalt perspektiv, og hvilke faktorer som er viktig ved vurdering av nye områder. Punktene i langsiktig arealstrategi i fastsatt planprogram for KPA i desember 2021 er presentert og vektlagt i vurderingene. Behovet for deponi er også vurdert og omtalt. Private innspill om omdisponering til råstoffutvinning er presentert i dokumentet. Det framgår også hvilke innspill som er tatt ut eller endret gjennom planprosessen

Råstoffutvinning som formål i KPA

I KDDs veileder for kommuneplanens arealdel (2022) står følgende beskrevet for råstoffutvinning:

- Tiltak som faller inn under dette arealformålet, vil blant annet omfatte:
    - Uttak av mineralske løsmasser (leire, silt, sand, grus, stein og blokk).
    - Fastfjellforekomster for produksjon av byggeråstoff og lignende formål.
    - Industrimineraler og malmer under råstoffutvinning.

<u>Formålet vises med følgende farger i plankartet:</u>

Råstoffutvinning	1200	*Nåværende*	*Framtidig*

Massedeponi i kommuneplanens arealdel

Ifølge veileder for kommuneplanens arealdel inngår massedeponi i samlekategorien «*andre typer bygge- og anleggstiltak*», som omfatter mange ulike bygge- og anleggstiltak.

Bebyggelse og anlegg	1001	*Nåværende*	*Framtidig*

Formål råstoffutvinning i vedtatte planer i Selbu

For å skaffe en oversikt over ledig areal for råstoffutvinning i kommunen er det tatt utgangspunkt i kommuneplanens arealdel (KPA) 2014-2024 og gjeldende reguleringsplaner. I KPA 2014-2024 er det flere områder i kommunen som er avsatt til råstoffutvinning. Totalt er det avsatt 519 dekar, fordelt på ulike områder. Store deler av disse arealene er utnyttede arealer, både med og uten reguleringsplan. Ifølge tall fra Trøndelag fylkeskommune er planreserven for råstoffutvinning (våren 2025) 201 dekar i KPA 2014-2024.

Følgende er uberørte arealer avsatt og regulert til formål råstoffutvinning:

Utregningene kan være noe unøyaktige.

Sted	Arealer avsatt til råstoffutvinning i KPA 2014-2024, men som ikke er tatt ut	Reguleringsplaner råstoffutvinning
Draksten	Ca. 1,5 dekar som ikke er tatt ut (grus/ sand)	Ingen regulerte uttak
Fuglem	Ca. 17,5 dekar som ikke er tatt ut (stein)	Ca. 17,5 dekar som ikke er tatt ut er regulert (Reguleringsplan masseuttak for eiendommen Grøtem Gnr/bnr 11/2 (2010))
Fossan	0 dekar	Ca. 6,7 dekar som ikke er tatt ut er regulert (Damtjønna hyttegrend (2007)) (stein)
Innbygda/Hallsteinsåsen	Ca. 42 dekar som ikke er tatt ut Ca. 3 dekar stein, 39 dekar sand	Ingen regulerte uttak
Innbygda/Duggurshaugen	Ca. 84 dekar som ikke er tatt ut (stein)	Ca. 17 dekar som ikke er tatt ut er regulert (Duggurshaugen steinbrudd (2008)), og Ca. 67 dekar (Reguleringsplan masseuttak Vølset 55/1 (2010)
Flønes	0 dekar	
Mebonden	0 dekar	
Øverbygda (nord for Nea)	Ca. 42 dekar som ikke er tatt ut, Ca. 23 dekar sand, ca. 19 dekar stein	
Flora	Ca. 8 dekar som ikke er tatt ut ca. 5 dekar grus, 3 dekar stein	
Øverbygda (sør for Nea) Inkludert Engsetåsen	Ca. 59 dekar som ikke er tatt ut (sand)	Ca. 22,5 dekar som ikke er tatt ut er regulert (Moslet massetak (2019))
Vikvarvet	Ca. 9,5 dekar som ikke er tatt ut (stein)	
Sørungen	Ca. 23 dekar som ikke er tatt ut (stein)	
Sum	**Ca.287 dekar som ikke er tatt ut, av dette ca. 157 dekar stein og ca. 130 dekar sand/grus**	**Ca. 131 dekar som ikke er tatt ut er regulert**

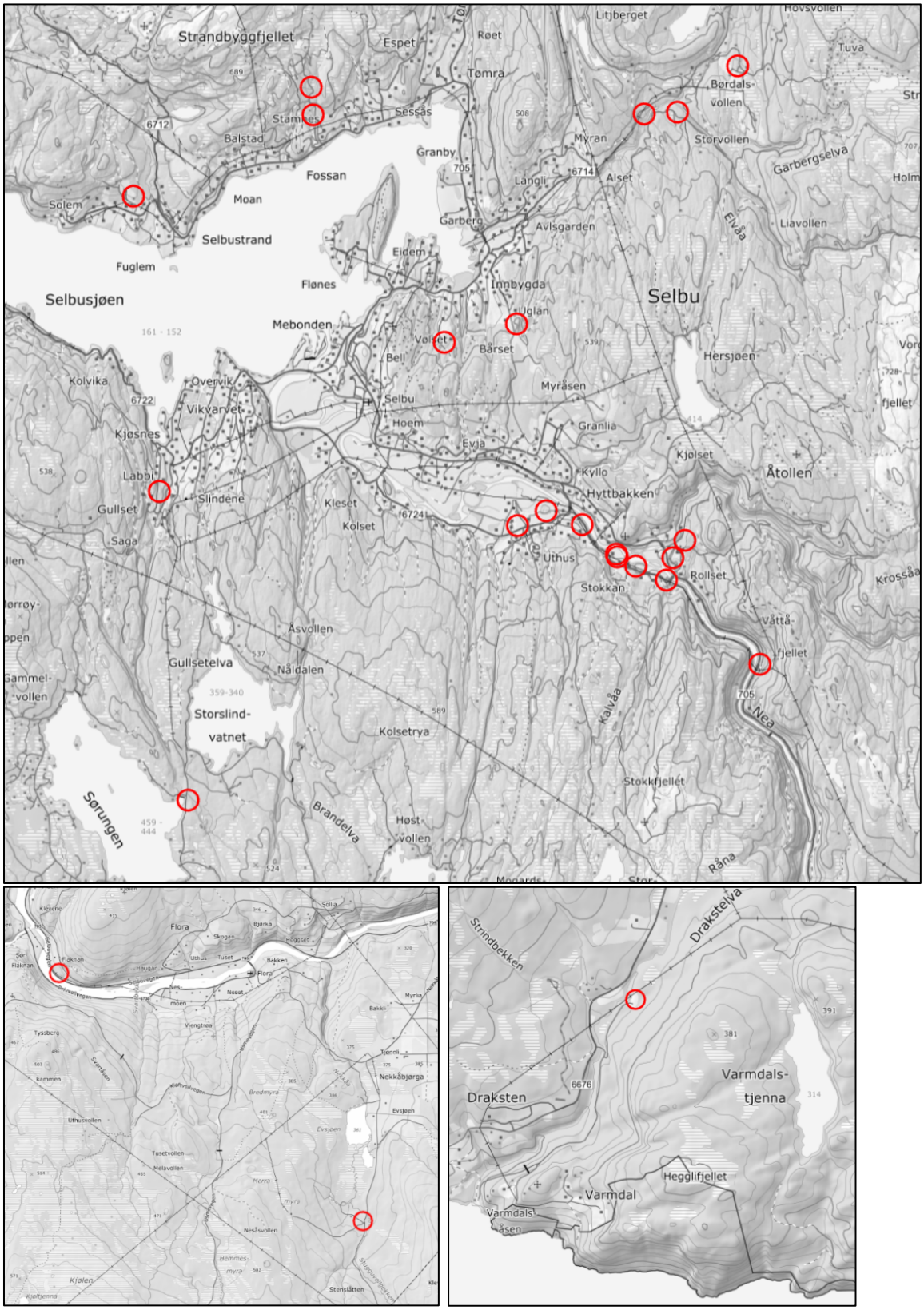

Figur 1: Kartutsnitt som viser arealer avsatt til råstoffutvinning i KPA 2014-2024 + i reguleringsplaner

Råstoffutvinning i regionalt og kommunalt perspektiv

Et av målene i Regional plan for arealbruk for Trøndelag (Trøndelag fylkeskommune, 2022) er «*i 2030 er viktige mineralforekomster sikret for mulig utvinning og forekomstene som tas ut blir forvaltet bærekraftig*». Herunder skal områder som har egenskaper som egner seg til mineral- eller byggeråstoffer sikres i kommunens arealplaner. Forekomster av nasjonal og regional betydning bør avsettes som hensynssoner i kommuneplanens arealdel, det samme gjelder forekomster av lokal verdi og områder med utvinningsrettighet til statens mineraler. Områder der det foregår eller planlegges uttak bør vurderes avsatt i kommuneplanens arealdel. Det fremgår også at det skal kreves reguleringsplan for områder som er avsatt til råstoffutvinning i kommuneplanen.

Utvinning av mineralforekomster må hensynta miljø og andre samfunnsinteresser gjennom overordnet arealplanlegging. Forvaltning av eksisterende og planlagte uttak bør sikre utvidelsesområde der dette er aktuelt. Viktige uttaksområder bør også sikres mot konflikter som følge av nærvirkninger til masseuttak (støv, støy, transport og sprenging) (Trøndelag fylkeskommune, 2022).

Byggeråstoff er en fellesbetegnelse for grus, pukk og knust fjell. Byggeråstoff utvinnes i hele Trøndelag, hovedsakelig til et lokalt marked. Grus og pukk benyttes til bygging av infrastruktur. Av de gjenværende grusresursene er store deler båndlagt på grunn av beliggenheten ved elveløp. Det finnes store pukkressurser, satsingen fremover bør derfor være å erstatte bruken av grus med pukk der det lar seg gjøre (Trøndelag fylkeskommune, 2022).

Hvor henter kommunen byggeråstoff i dag, og har kommunen tilgang på nødvendige mineralske ressurser for realisering av planlagt utvikling og utbygging?

Rapporten om byggeråstoff viser at Selbu kommune er selvforsynt på pukk og grus, der det importeres 0 tonn pukk og grus, mens det eksporteres 5 tonn grus og 0 tonn pukk.

I rapporten Ressursregnskap for byggeråstoff fra 2018 er Selbu omtalt sammen med Tydal. Selbu - Tydal har ingen grus- og pukkforekomster av regional eller nasjonal betydning, kun av lokal og liten betydning. Basert på søknader DMF har mottatt i tidsperioden 2003-2020 er det prognosert levetid for grus- og pukkuttak i Trøndelag. Levetid for grusressurs med driftskonsesjon er under 20 år i Selbu.

I 2018 hadde Selbu - Tydal et uttak og forbruk av pukk på 72 tusen tonn. Av totalt uttak på 25 tusen tonn med grus, blir 5 tonn av disse eksportert til Stjørdal – Malvik, der det benyttes til produksjon av betong. Selbu – Tydal har ikke noe uttak som benyttes til produksjon av betong. Grusen og noe av pukken blir benyttet til produksjon av veg.
Oppgangen i uttak og forbruk av pukk har økt med 1988%, sammenlignet med uttak og forbruk i 1988. Det har i samme tidsperiode vært nedgang i uttak og forbruk av grus, henholdsvis 77% og 82%.

Selbu – Tydal har i alt 6 uttak. Av sand og grus er det et uttak på 25 200 tonn, av dette er det et forbruk på 20 200 tonn der 20% benyttes til betong, 42% til veidekke og 38% til annet. Av pukk er det et uttak og forbruk på 72 026 tonn, der 9% benyttes til veidekke, 7% til vei øvrig og 84% til annet. PÅ knust berg er Selbu- Tydal selvforsynt med 72 026 tonn, mens Selbu-Tydal er selvforsynt med 20 200 tonn på løsmasser, og det er eksport på 5000 tonn løsmasser (NGU, 2021).

Massedeponi

Byggeaktivitet fører til behov for deponering av masser. Det er forventet størst byggeaktivitet i Mebonden og Innbygda de kommende årene. Det er ikke kjent at det skal gjennomføres større vegprosjekter eller lignende per dags dato. Kommunens trafikksikkerhetsplan ønsker at fylkeskommunen skal gjennomføre større utbygginger av gang- og sykkelveger. Det er ikke kjent at fylkeskommunen har vedtatt at disse skal gjennomføres. Dersom dette vedtas i løpet av planperioden for KPA 2024-2034 vil det utløse behov for massedeponi. Dette må i så fall reguleres sammen med trafikksikkerhetstiltaket.

For å forhindre lange transportetapper av masser, bør deponi være i nærheten av utbyggingsarealene. Det bør komme fram ved regulering av utbyggingsprosjekter hvordan massebalansen i prosjektet/planområdet er, og evt. en plan for hvor og hvordan overskuddsmasser skal brukes eller deponeres.

Det er innsendt noen få innspill som dreier seg om deponiområder, men det er også behov for å sikre en løsning for mindre deponiområder. Områdene er tatt ut av planforslaget etter innsigelsesbehandling og videre dialog med Statsforvalteren. Hensynet til jordvern, naturmangfold og vannmiljø er lagt til grunn for vurderingene.

Deponering av masser kan benyttes som jordforbedringstiltak i landbruksområder som har behov for terrengendringer. Slike vurderinger må behandles og godkjennes av kommunens landbruksansvarlig. Dersom det gjelder større deponi, vil det utløse krav om reguleringsplan.

Snødeponi

Snødeponi regnes som deponering av forurensede masser. På grunn av dette er det særlig viktig å vurdere miljøhensynene, og sikre avrenning fra området.
Det er kjent at det vil komme krav om egne deponi for snømasser i nærmeste framtid. Dette bør ligge i nærheten av områdene der det er størst behov for å fjerne snø fra parkeringsplasser og tettbebyggelse, for å unngå lengre transportetapper. Dette vil være mest aktuelt i Mebonden.
Konkret plassering av snødeponi er ikke klargjort i planforslaget for KPA. Det må eventuelt vurderes om dette kan plasseres innenfor annet utbyggingsformål enn «andre typer bebyggelse og anlegg» (som er det egentlig riktige formålet for deponi).

Oversikt over registrerte masseuttak og grus- og pukkforekomster i Selbu

Eksisterende masseuttak i kommunen ligger i tilknytning til de registrerte forekomstene av grus- og pukkforekomstene i NGUs kartdatabaser. De fleste uttak av grus ligger langs Nea, her er også de største registreringene av grusforekomster.

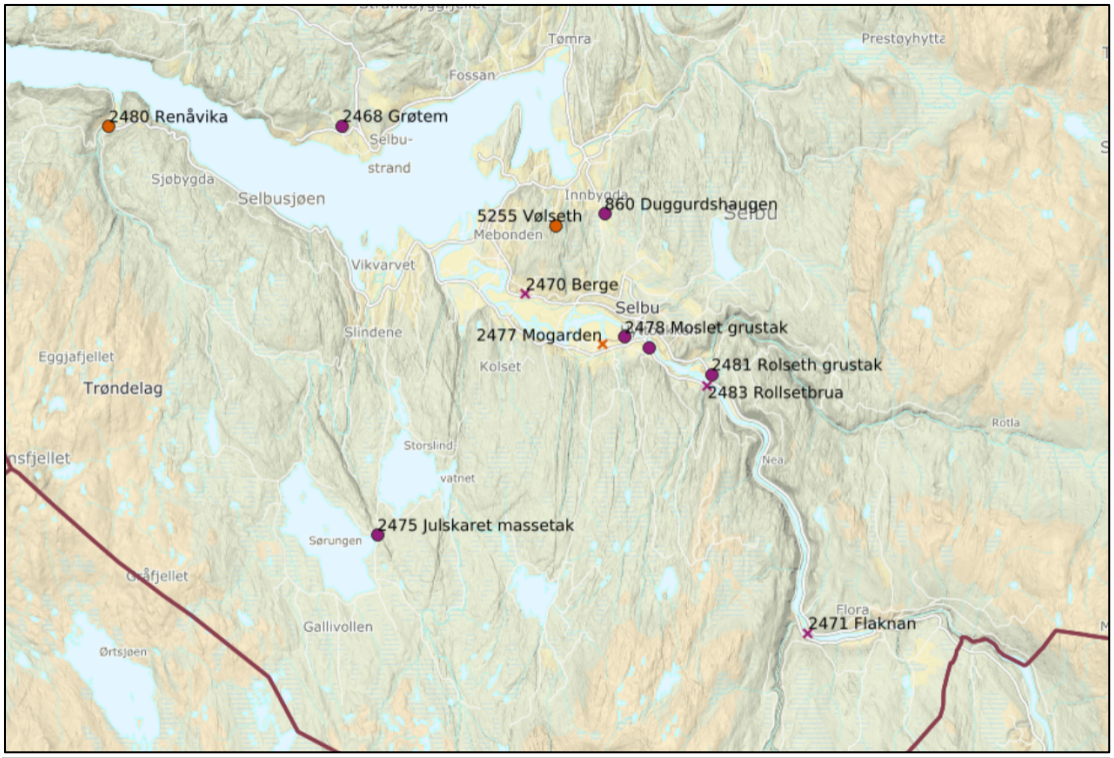

Figur 2: Oversikt over masseuttak i Selbu kommune, hentet 15.11.2023 fra: [DMF - Kart (dirmin.no)]

Oversikt over masseuttak i Selbu:

Tabellen under viser oversikt over de ulike masseuttakene i Selbu, type uttak, om det er i drift og om uttaket er regulert.

Navn masseuttak	Type uttak	Er det i drift?	Reguleringsplan?
Grøtem	Uttak og knusing av steinmasser	Ja	Masseuttak Grøtem planid. 20090003
Renåvika	Sand	Ja	Nei
Duggurdshaugen	Stein	Ja	Duggurshaugen planid. 20070007
Vølseth	Stein	Ja	Reguleringsplan masseuttak Vølset planid. 2010-000-4
Berge	Sand	Nei	

Moslet grustak	Sand	Ja	Moslet massetak planid: 2019-000-4
Mogarden	Sand	Nei	Nei
Brudalsmoen	Sand	Ja	Nei
Rolseth grustak	Sand	Ja	Nei
Rollsetbrua	Sand	Nei	Nei
Julskaret masseuttak	Stein	Ja	Nei
Flaknan	Sand	Nei	Nei

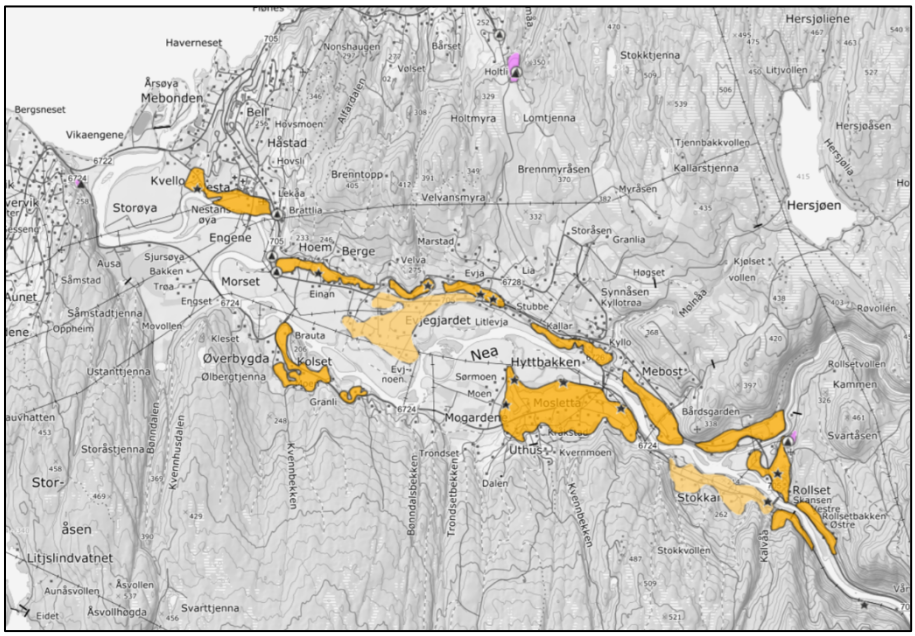

Figur 3: Tegnforklaring, hentet 16.11.2023 fra : Kilden - arealinformasjon (nibio.no)

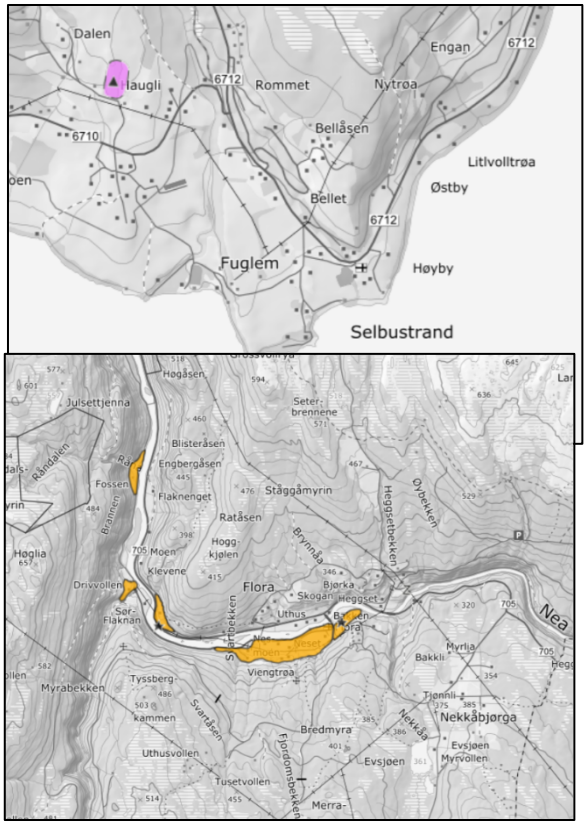

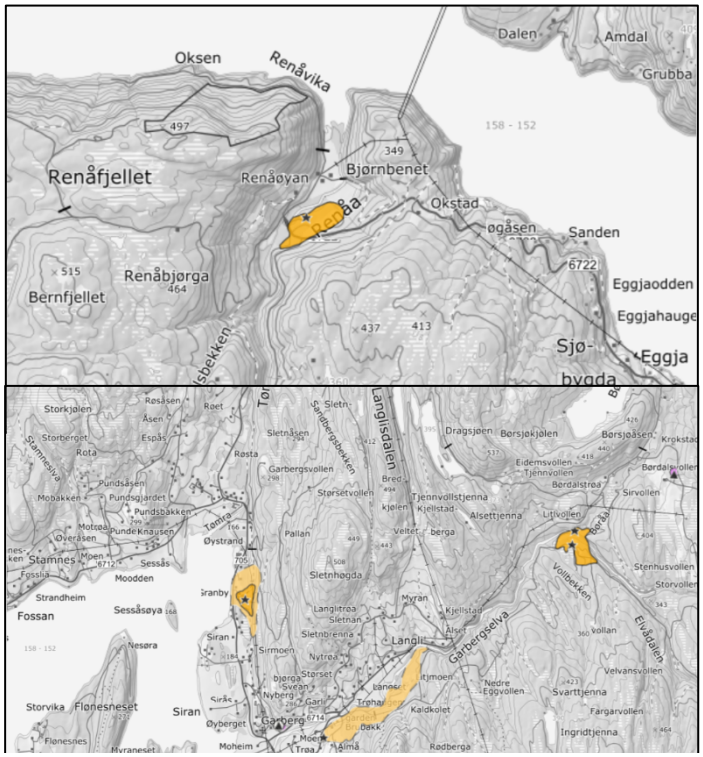

Figur 4: Kart over forekomst av sand og stein i Selbu hentet 16.11.2023 fra: Kilden - arealinformasjon (nibio.no)

Lokaliseringsvilkår og punkter i langsiktig arealstrategi (2021)

I vedtatt planprogram for KPA 2024-2034 lå det ved en langsiktig arealstrategi som sa noe om videre utvikling av næring/industri i kommunen i punkt 8:

> *Kommunens områder for råstoffutvinning skal komme fram av revidert KPA. Kommunens masseuttak og drift av disse skal videreføres på en bærekraftig måte. I nye bestemmelser i KPA skal det sikres at alle nye masseuttak og utvidelse av eksisterende uttak utløser krav om reguleringsplan. Dette er bla. for å sikre at områdene tilbakeføres etter endt uttaksvirksomhet.*

Punktet sikrer flere lokaliseringsvilkår for hvor kommunen ønsker videre råstoffutvinning. Det er viktig at masseuttak ligger tilgjengelig til der de større utbyggingsprosjektene i kommunen vil være i tida framover. Det er også viktig å sikre at masseuttak i drift sikres arealer for fremtidig utvidelse. Masseuttak og deponi kan gi konsekvenser i form av støy- og støvforurensning, det er derfor viktig å hensynta bomiljø og nærliggende bebyggelse.

Private innspill til KPA 2024-2034

I forbindelse med revideringen av KPA har Selbu kommune mottatt flere innspill som gjelder råstoffutvinning og massedeponi. I hovedsak gjelder innspillene et ønske om å ha riktig formål på eksisterende masseuttak, evt med noe utvidelse av eksisterende uttak. Det er innspill om et nytt uttak som gjelder råstoffutvinning sør for Ausa, og et par innspill om massedeponi ved Kulseth. Åtte av innspillene gjelder formål på masseuttak av pukk, og fem av innspillene dreier seg om områder som består av sandforekomster.

Videre i kapitlet følger innspill som er oversendt fra private forslagsstillere om omdisponering til råstoffutvinning og massedeponi. Tabellen er et sammendrag fra konsekvensutredningen. Hele utredningen kan leses i dokumentet med konsekvensutredninger.

Innspill og sted	**Gnr/bnr**	**Størrelse**	**Fra formål i KPA 2014-2024**	**Til formål**
3 Draksten, ved Korfossen	2/1	8 dekar	LNFR-formål og råstoffutvinning	Råstoffutvinning
22 Høgda, Vassdalen	4/1	21 dekar	LNFR-formål	Råstoffutvinning
34 a og b Strandbyggfjellet, sør i Damtjønna hyttegrend	24/4	24,5 + 11 dekar	KPA: Fritidsbebyggelse og gjeldende reguleringsplan. Gjeldende reguleringsplan: Råstoffutvinning og LNFR-formål	Råstoffutvinning

205 Innbygda, Duggurshaugen	53/1	40,6 dekar	LNFR-formål	Råstoffutvinning
232 Berge, Nordre Berge	76/1	7 dekar	LNFR-formål, noe råstoffutvinning	Råstoffutvinning, og Fritids- og turistformål
281 Neadalen, Hestspranget	106/2	9,4 dekar, ca. 2 dekar av disse får nytt arealformål	Råstoffutvinning og andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg	Råstoffutvinning
284 Neadalen, Flaknan	109/1	8 dekar	LNFR-formål	Råstoffutvinning
308 Øverbygda, Mosletta	121/1	35 dekar	LNFR-formål. Grenser til tidligere godkjent reguleringsplan for Moslet massetak.	Råstoffutvinning
419 Vikvarvet, Øver Vollan	147/1	10 dekar	LNFR-formål, Båndlegging etter andre lover	Råstoffutvinning
420 Svartåsen	149/3,9	18,5 dekar	LNFR-formål (grustak i grunnkartet)	Råstoffutvinning

Samlet vurdering

Nye arealer foreslått til råstoffutvinning ligger i hovedsak langs godt tilrettelagt infrastruktur og eksisterende masseuttak. De største forslagene til nye uttak er ved Duggurshaugen i Innbygda (innspill 205) og utvidelse av Mosletta massetak (innspill 308). Innspillene berører ulike arealinteresser, blant annet naturverdier, jordbruksarealer, vannmiljø og friluftsliv. Samtidig vurderes samfunnsnytten av råstoffutvinning som betydelig for kommunens framtidige tilgang på byggeråstoff.
Etter høring, innsigelsesbehandling og mekling er flere av områdene justert for å redusere konflikter med nasjonale og regionale interesser. For Mosletta er arealavgrensningen endret slik at områder med størst konflikt mot jordbruksinteresser er tilbakeført til LNFR-formål. For Duggurshaugen er området ytterligere redusert etter mekling, blant annet for å ivareta vannmiljø og tilløpsbekk.
Gjennom de endringene som er gjort vurderes råstoffområdene i kommuneplanens arealdel å gi et tilstrekkelig grunnlag for framtidig tilgang på byggeråstoff, samtidig som hensynet til naturmangfold, jordvern, vannmiljø og friluftsliv er styrket.

Ifølge tall fra Trøndelag fylkeskommune er planreserven for råstoffutvinning (våren 2025) 282 dekar i KPA 2024-2034.

KPA 2024-2034		**KPA 2014-2024**	
Nåværende	Framtidig	Nåværende	Framtidig
494 daa	166 daa	424 daa	95 daa
Sum: 660 daa		Sum: 519 daa	

Det vurderes at de foreslåtte arealene for råstoffutvinning som tas inn i KPA legger godt til rette for kommunens behov i planperioden.

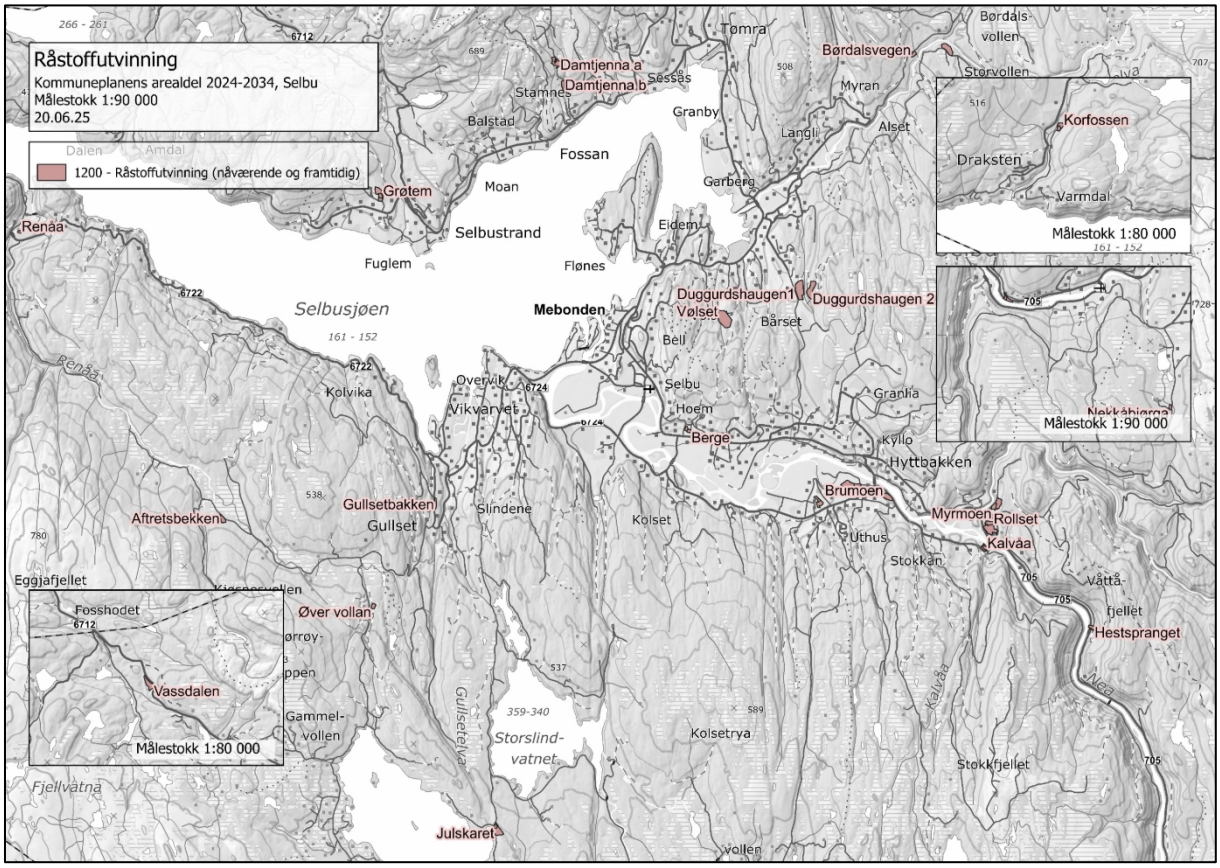

Figur 5: Oversiktsbilde som viser plassering av arealer for råstoffutvinning i KPA 2024-2034

Kilder

Trøndelag fylkeskommune (2022). *Regional plan for arealbruk i Trøndelag. Hentet 16.11.2023 fra:* https://www.trondelagfylke.no/globalassets/dokumenter/plan-og-areal/regional-planlegging/regionale-planer-og-handlingsprogram/regional-plan-for-arealbruk_vedtatt-i-ft-09.03.2022.pdf

Direktoratet for miljøforvaltning & Norges Geologiske undersøkelser (2021). *Ressursregnskap for byggeråstoff Trøndelag 2018*, Hentet 20.11.2023 fra: Ressursregnskap Trøndelag by Norges geologiske undersøkelse - Issuu